

Nr 51

Utlåtande i anledning av väckt motion om inrättande av pensionscentraler.

I en inom andra kammaren väckt och till allmänna beredningsutskottet hänvisad motion nr II: 688 av herrar *Carlshamre* och *Edlund* hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning angående inrättande av pensionscentraler.

I motionen framhålles, att det från såväl den enskildes som samhällets synpunkt är av intresse att uppskjuta den tidpunkt, då slutna vård behöver tillgripas. Man bör därför utvidga den förebyggande åldringsvården. Det bör göras möjligt för åldringar att stanna kvar i hemmet, vilket är den bästa förutsättningen för bibehållande av god fysisk och psykisk kondition. Det erfordras emellertid i första hand en frivillig läkarkontroll fr. o. m. uppnådd pensionsålder, kompletterad med en kuratorsverksamhet av rådgivande natur. Vidare bör kurser, hobbyverksamhet o. d. anordnas. Liksom man ordnar barna- och mödravårdscentraler bör man även ordna pensionscentraler.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen från medicinalstyrelsen, socialstyrelsen, Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet, Svenska kommunförbundet, Sveriges folkpensionärers riksförbund, Sveriges folkpensionärers riksorganisation och Folkpensionärernas stockholmsdistrikt av riksorganisationen.

Medicinalstyrelsen hänvisar till att socialpolitiska kommittén avser att i kommande förslag behandla frågor av denna art. Styrelsen understryker vikten av att alla åtgärder vidtages som kan möjliggöra för åldringarna att så länge som möjligt vistas i hemmiljö. Pensionscentraler kan vara av betydelse, men i främsta rummet bör social hemhjälp och goda bostäder komma.

Socialstyrelsen anser likaledes, att pensionärernas aktivitet bör bibehållas så länge som möjligt. Även om den kommunala verksamheten av skilda orsaker ännu ej haft så stor utbredning, pågår en omfattande nyplanering. En del kommuner driver dagcentraler. En hälsokontroll skulle vara av stort värde, varvid även den psykiska sidan bör uppmärksammas. Klubbar, cirklar och terapiverksamhet förekommer, men någon samordning sker vanligen icke. En fastare organisation vore önskvärd, t. ex. i form av dagcentraler.

Frågan är emellertid under övervägande inom socialpolitiska kommittén, varför motionen lämpligen bör överlämnas till kommittén.

Landstingsförbundet finner att tanken på pensionärscentraler kan ha visst fog för sig men anser att säkrare och snabbare resultat skulle nås genom en vidare utbyggnad av den dispensärverksamhet, inriktad på sjukgymnastik, rörelseterapi och allmän fysikalisk behandling, som börjat växa fram.

Förbundet avstyrker därför motionen.

Stadsförbundet framhåller, att utbyggnaden av hemhjälpen varit betydande och att en omfattande utveckling även av andra aktiviteter pågår. Vidare framhålles, att den vårdlagstiftning på åldringsvårdssektorn, som socialpolitiska kommittén har under utarbetande, kan väntas stimulera kommunerna till ytterligare insatser. Kommittén torde även komma att uppmärksamma frågan om frivillig hälsokontroll. Någon särskild utredning synes därför icke påkallad.

Kommunförbundet anför, att de olika aktiviteter, som de föreslagna pensionärscentralerna skulle inrymma, med nuvarande uppdelning av huvudmannskapet fördelar sig så att hälsokontrollen skulle falla på landstingskommunernas lott, medan den sociala rådgivningen samt kurs- och hobbyverksamheten skulle ankomma på primärkommunerna. Det synes därför kunna ifrågasättas om man i särskilda pensionärscentraler bör sammanföra dessa skilda verksamhetsgrenar.

Förbundet framhåller vidare, att en betydande kommunal utbyggnad skett av kurs- och hobbyverksamheten och att socialpolitiska kommitténs kommande förslag torde komma att stimulera kommunerna till ökade insatser. Allmän hälsokontroll av pensionärerna vore naturligtvis av värde, men även denna fråga behandlas av socialpolitiska kommittén. Särskild utredning synes därför icke påkallad.

Folkpensionärernas riksförbund säger sig förorda motionärernas förslag på det varmaste.

Folkpensionärernas riksorganisation delar uppfattningen, att tidpunkten för sluten vård bör uppskjutas så länge som möjligt. Organisationen har för sin del drivit en omfattande verksamhet för att hålla pensionärerna aktiva.

Frivillig läkarkontroll finns redan nu. Möjligheten att tillgodogöra sig den sammanhänger emellertid med tillgången på läkare och på pensionärernas ekonomiska resurser. En ökad hälsokontroll bör naturligtvis eftersträvas, men organisationen delar inte motionärernas uppfattning om värdet av de föreslagna specialåtgärderna. Ökad aktivitet i form av kurser, hobbyverksamhet o. d. kan bäst åstadkommas genom organisationerna. Om man upprättade pensionärscentraler i stil med barna- och mödravårdscentraler skulle man sannolikt inte lösa några problem men kanske ytter-

ligare splittra samhällets resurser. Organisationen anser sig därför icke kunna tillstyrka motionen.

Stockholmsdistriktet av organisationen instämmer till alla delar med motionärerna och förordar utredning.

Utskottet

I motionen hemställs om en utredning angående inrättande av pensionscentraler.

Enligt vad utskottet erfarit avser socialpolitiska kommittén att avgiva ett förslag till vårdlagstiftning beträffande åldringar och handikappade. Kommittén upptager i arbetet härmed bl. a. de i motionerna berörda problemen till prövning. Då motionärernas önskemål om en utredning således redan är tillgodosett finner utskottet icke anledning till annan hemställan än

att motionen II: 688 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 23 november 1965

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

HARALD J. SKOGLÖSA

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sörlin, Eric Gustaf Peterson, Enarsson, Hellebladh, Oscar Carlsson, Hedlund*, fru Olsson*, herrar Helge Karlsson, Torsten Hansson*, Blomquist och Kilsmo;

från andra kammaren: herr Skoglösa, fru Jäderberg, herrar Svensson i Kungälv, Lundmark, Haglund, Wikner, Börjesson i Glömminge, Nilsson i Bästekille, Gustafsson i Uddevalla*, Westberg, Nilsson i Agnäs och Andersson i Örebro.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Eric Gustaf Peterson, Enarsson*, fru *Olsson*, herrar *Blomquist, Kilsmo, Börjesson* i Glömminge, *Nilsson* i Bästekille, *Westberg, Nilsson* i Agnäs och *Andersson* i Örebro, vilka ansett att utskottet bort anföra och hemställa följande:

Såsom framhålles i motionen II: 688 måste det ligga i såväl den enskildes som samhällets intresse att så länge som möjligt uppskjuta den tidpunkt då sluten vård erfordras. Från de gamlas sida torde det te sig önskvärt att stanna kvar i hemmet så länge som möjligt. Ur humanitär synpunkt bör detta önskemål i möjligaste mån tillgodoses i synnerhet som rön på de sociala, psykologiska och medicinska områdena visat att dessa gruppers fysiska och psykiska kondition härigenom bäst bibehålles.

En målsättning enligt ovanstående kräver förhållandevis stora insatser i fråga om förebyggande åldringsvård. I detta syfte har motionärerna aktualiserat tanken på pensionärscentraler, där de gamla i första hand skulle erbjudas rätt till frivillig läkarkontroll, men där även andra aktiviteter skulle upprätthållas, som t. ex. kuratorsverksamhet. Utskottet finner motionärernas förslag om utredning på denna punkt väl värt att beakta och biträder därför detsamma på det sätt att utskottet hemställer, att riksdagen i anledning av motionen II: 688 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att motionen överlämnas till socialpolitiska kommittén.